



Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Botes källmyr, Gerum och Linde socknar, Gotlands kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken, MB (1998:808) att förklara det på bifogade karta, bilaga 2, avgränsade området som naturreservat med de föreskrifter som anges nedan.

Naturreservatets namn skall vara ***Botes källmyr***.

Uppgifter om naturreservatet

<i>Namn</i>	Botes källmyr
<i>Län</i>	Gotland
<i>Kommun</i>	Gotland
<i>Socknar</i>	Gerum och Linde
<i>Natura 2000-område</i>	SE0340033, Botes källmyr
<i>Läge</i>	Ca 4,5 km nordväst om Lojsta kyrka (se översiktskarta, bilaga 1).
<i>Kartblad</i>	Ekonomiska kartbladen 06J1a och 06J2a
<i>Gräns</i>	Mitten av den heldragna gula linjen på bifogad karta, bilaga 2.
<i>Areal</i>	185 ha

BESLUT

6.12.2004

Dnr 511-710-99

Berörda fastigheter och markägare

Fastighet	Ägare
Gerum Ajmunde 1:9	Staten genom Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Gerum Botes 1:3	Staten genom Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Gerum Likmunds 1:2	Alvar Lindgren, Likmunds, Gerum, 620 12 Hemse
Gerum Likmunds 1:5	Tomas Järesund, Likmunds, Gerum, 620 12 Hemse (1/2) Anette Järesund, Likmunds, Gerum, 620 12 Hemse (1/2)
Gerum Mickelbys 1:24	Gösta Angelöf, Mickelbys, Gerum, 620 12 Hemse
Linde Amlings 1:6	Lars-Olof Lindvall, Amlings, Linde, 620 12 Hemse

Förvaltare Länsstyrelsen i Gotlands län

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att skydda ett stort och mycket värdefullt källmyrs-komplex med omgivande sumpskogar och torrare skogsmarker.

De värdefulla livsmiljöerna rikkärr (7230), kalkkärr med gotlandsag (7210), källor med tuffbildning (7220) och trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (9070) skall bevaras i gynnsam bevarandestatus.

Strukturer som gamla senvuxna tallar och områdets naturliga hydrologi skall bevaras.

Typiska växt- och djursamhällen och arter som axag, kärrlilja och ängsnycklar skall ha gynnsam bevarandestatus liksom de rödlistade arterna brun ögontröst, luktsporre, källnate och dunmossa.

För att uppnå syftet skall reservatet skötas genom fortsatt bete med russ.

Skälen för beslutet

Området har av regeringen föreslagits ingå det europeiska nätverket Natura 2000 (objekt SE0340033, Botes källmyr).

I reservatet finns de rödlistade arterna brun ögontröst, källnate, luktsporre och dunmossa.

Källmyren ingår i Naturvårdsverkets *Myrskyddsplan för Sverige*, som innehåller landets mest värdefulla myrar. Det innebär enligt de nationella miljömålen att den skall ges ett långsiktigt skydd senast år 2010.

BESLUT

6.12.2004

Dnr 511-710-99

Två områden på sammanlagt 59 ha (objekt 06J1A11 och 06J2A01) har högsta klassen i länsstyrelsens våtmarksinventering (se karta bilaga 4).

Skogen närmast intill de öppna myrarna (42 ha) är värdefull sumpskog enligt Skogsvårdsstyrelsens sumpskogsinventering.

Delar av området (38 ha) har getts högsta klassen i Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering (objekt 80001).

Ett ca 1,6 hektar stort område i reservatets sydligaste del är klassat som nyckelbiotop.

Reservatet ingår i ett område av riksintresse för naturvården (NRO09049, delområde L, Lojstahajds källmyrar).

Marken ingår i Naturvårdsverkets nationella bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt I8009, Hajdes-Russpark).

Föreskrifter**A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § MB om inskränkningar i rätten för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att använda mark- och vattenområden inom reservatet**

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

- uppföra byggnad eller anläggning,
- anlägga väg eller stig,
- dra fram mark- eller luftledning,
- gräva, schakta, fylla ut, borra, spränga eller på annat sätt skada mark,
- dika eller dämna,
- avverka levande eller dött träd, markbereda, plantera skog eller utföra andra skogsbruksåtgärder,
- bortföra död ved,
- anordna upplag,
- tillföra växtnäringssämne eller använda kemiskt bekämpningsmedel,
- föra motordrivet fordon annat än på den grusväg som löper längs reservatets västra gräns.

Utan hinder av ovanstående föreskrifter får förvaltaren vidta de skötselåtgärder som anges i bifogade skötselplan (bilaga 3).

BESLUT

6.12.2004

Dnr 511-710-99

B. Med stöd av 7 kap 6 § MB förpliktas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet inom naturreservatet att tåla att

- reservatsgränsen markeras,
- skyltar med information om reservatet sätts upp,
- röjningar och andra skötselåtgärder genomförs enligt bifogad skötselplan (bilaga 3),
- betesdrift (inklusive uppförande och underhåll av stängsel) sker inom området.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § MB om allmänhetens rätt att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att

- föra motordrivet fordon annat än på den grusväg som löper längs reservatets västra gräns,
- bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller dött träd eller buske,
- göra upp öppen eld,
- avsiktligt döda, skada eller samla in djur,
- plocka eller gräva upp växter.

Ovanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för förvaltaren att genomföra eller upphandla den skötsel som skall genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan (bilaga 3).

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 3).

Redogörelse för ärendet

Länsstyrelsen har under hösten 2002 utarbetat ett förslag till beslut om bildande av naturreservat samt skötselplan för reservatet. Under 2003 och 2004 har förhandlingar genomförts med berörda markägare om köp och intrångsersättning.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet (se bilaga 5).

BESLUT

6.12.2004

Dnr 511-710-99

Beslut i detta ärende har fattats av Länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog landshövding Marianne Samuelsson, ordförande, samt ledamöterna Kerstin Blomberg, Jan Lundgren, Mikael Nilsson, Göran Nygren och Katrin Rindlaug.

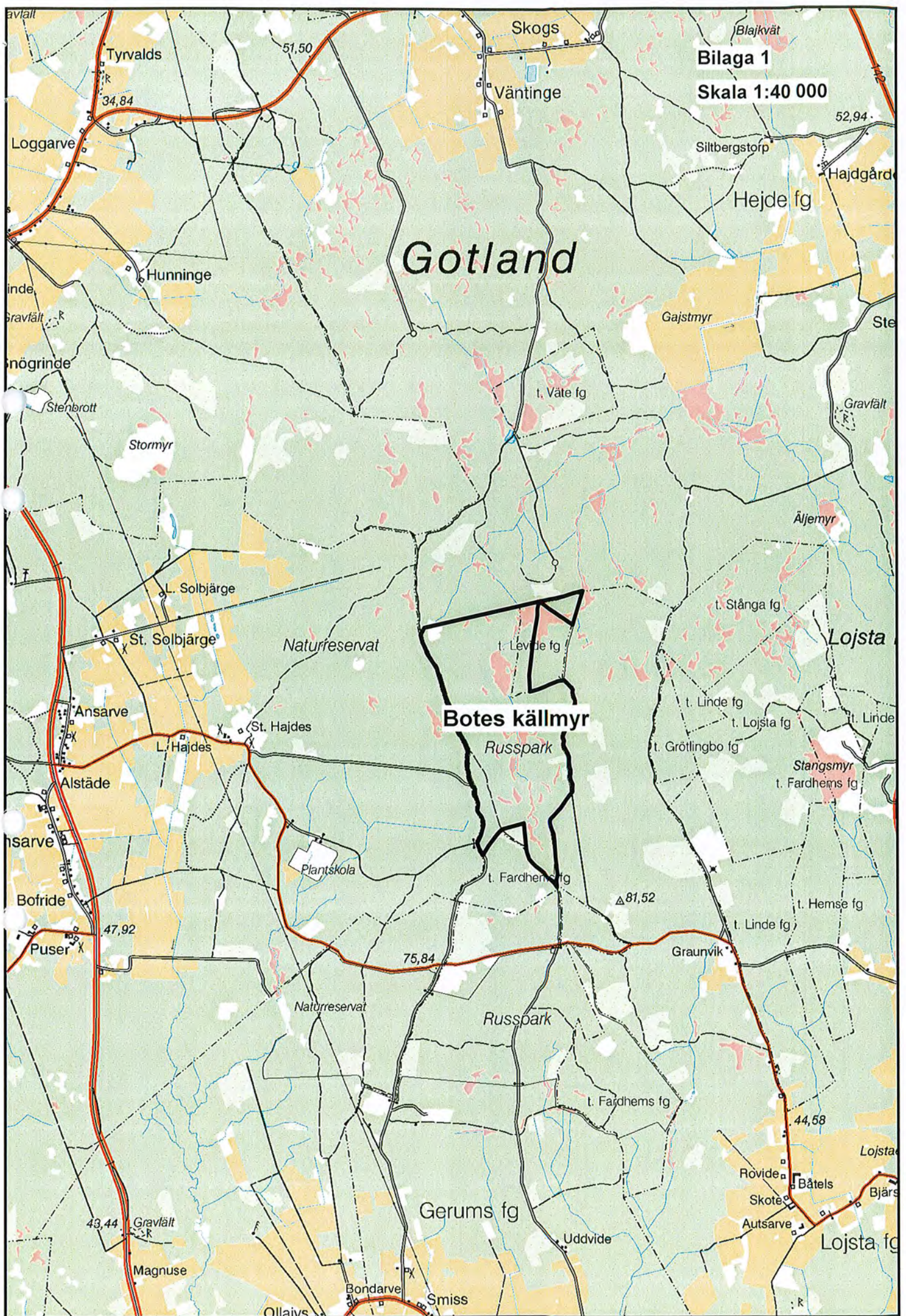
Byrådirektör Stellan Hedgren föredrog ärendet.

Marianne Samuelsson

Stellan Hedgren

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta visande reservatets avgränsning
3. Skötselplan
4. Karta visande utbredningen av olika naturtyper
5. Hur man överklagar





6.12.2004

Dnr 511-710-99

Skötselplan för naturreservatet Botes

Beskrivningsdel

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att skydda ett stort och mycket värdefullt källmyrkomplex, sumpskogar och skogsmark. De värdefulla livsmiljöerna rikkärr (7230), kalkkärr med gotlandsag (7210), källor med tuffbildning (7220) och trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (9070) ska bevaras i gynnsam bevarandestatus. Strukturer som gamla senvuxna tallar och områdets naturliga hydrologi skall bevaras. Typiska växt- och djursamhällen, och arter som axag, kärrlilja och ängsnycklar skall ha gynnsam bevarandestatus, liksom de rödlistade arterna brun ögontröst, luktsporre, källnate och dunmossa.

För att uppnå syftet skall reservatet skötas genom fortsatt bete med russ.

Markslag och naturtyper

Öppen våtmark	22 hektar
Sumpskog	29 hektar
Övrig skog	134 hektar

Tidigare och nuvarande markanvändning

Reservatet ingår i ett stort utmarksområde, som under mycket lång tid har betats av russ. Från början var russen vilda, idag är de inhägnade och flyttas mellan tre stora fällor. I reservatet vistas russen under senare delen av hösten. Betet har tillsammans med källpåverkan bidragit till att hålla källmyren öppen. Även skogen är påtagligt präglad av det långvariga russbetet, med stigar och ett luckigt och varierat trädskikt.

Jämfört med 1930-talskartan har ett par hyggen tagits upp i skogen.

Våtmarken är till största delen ett stort källmyrkomplex, men även några större agmyrar ingår.

6.12.2004

Dnr 511-710-99

Bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Reservatet består av ett stort källmyrkomplex, sumpskog och skog (se karta bilaga 4). Källmyrarna hör till Gotlands största, och har mycket höga naturvärden. De öppna källmyrarna kantas av sumpskog. Marken sluttar svagt mot norr. Längst i söder är källbildningen mycket tydlig. Här finns källor och en liten bäck som meandrar genom sumpskog. Bäckens kantas av skuggstjärnmossa, praktbräkenmossa, skogspraktmossa, källmossa, kamtuffmossa och dunmossa. Bäckens rinner ut på en öppen källmyr där en källa med en diameter på tio meter ansluter. Här växer kamtuffmossa, klotuffmossa, källmossa, kalkkällmossa, kärrbryum, fetbålmossa, späd skorpionmossa samt korvskorpionmossa. I källans närhet finns ett område med välutbildade tuvor av vitmossor. Här växer tallvitmossa, sumpvitmossa och snärjvitmossa. Kalkkällmossa uppvisar här ymniga förekomster längs bäckens kanter. I bäcken växer källnate samt kransalgerna *Chara aspera*, *C. delicatula* och *C. globularis*.

Vegetationen i källmyren är mycket rik. De dominerande arterna är axag, blåtåtel, hirsstarr och ängsstarr. Svarthö, blodrot, slätterblomma, majviva, kärrlilja, gräsull, smalfräken och ängsvädd har mycket ymniga förekomster utan att dominera vegetationen. Brun ögontröst är en art som har mycket rikliga förekomster över stora delar av källmyren. Till områdets karaktärsarter hör även tätört, storsilesår, kustarun, sumpgentiana, vildlin, kärrsälting, brunört, vattenmynta, sumpnycklar, ängsnycklar, brudsporre, luktsporre samt kärrknipprot. Mellan tuvorna finns på flera håll små blottade ytor med bleke. Här växer tagelsäv och ryltåg. I bottenskiktet dominerar späd skorpionmossa, kalkkammossa, korvskorpionmossa och guldspärrmossa. Här märks även kärrspärrmossa, kärrbryum, stor fickmossa, fetbålmossa och kalklungmossa.

I det källpåverkade området finns inte många träd, bara några små och senvuxna tallar. Källmyrarna omges av skogsmark. I de våta delarna närmast myrmarken är det sumpskog. Skogen övergår sedan i barrskog på frisk mark. I reservatet förekommer både gammal skog, lite ungskog och gallringsskog och några hyggen som är planterade med tall. Trädskiktet domineras av tall, men även gran, oxel och björk förekommer. Bland buskarna är en och brakved vanligast, dessutom finns gråvide, svartvide, krypvide, nypon, slån och oxbär. I reservatets norra del finns flera agmyrar.

Några mindre områden i reservatets södra del är klassade som nyckelbiotop. Där finns bland annat blåmossa, gammelgranslav, kattfotslav, stor revmossa och nålqvastmossa, som alla är s k signalarter som visar att skogen har höga naturvärden.

6.12.2004

Dnr 511-710-99

I källmyrarna finns en del små tallplantor och enbuskar, vilket tyder på att en långsam igenväxning pågår. I fältskiktet expanderar pors, ag och bladvass på bekostnad av den värdefulla källmyrsvegetationen.

Bete med russ är positivt eftersom det hjälper till att hålla marken öppen. Betetrycket får inte vara så högt att det uppkommer trampskador på den känsliga marken i källmyrarna. Russbetet bör fortsätta som hittills.

De flesta av källmyrens växtarter är känsliga för störningar, och kräver en stabil miljö. Att inga förändringar sker i de hydrologiska förhållandena är en förutsättning för att källmyrarna ska kunna bevaras. De största hoten är dikning och avverkning av intilliggande skogar, vilket påverkar markens fuktförhållanden. Körspår i den känsliga marken ger oåterkalleliga skador genom att de fungerar som avvattande diken.

Rödlistade arter

Följande rödlistade arter har påträffats i reservatet.

Art	Hotkategori
Brun ögontröst	VU (sårbar)
Källnate	VU (sårbar)
Luktsporre	NT (missgynnad)
Dunmossa	NT (missgynnad)

Djurliv

Källmyrar har också ett mycket rikt djurliv. I axagtuvorna finns ofta en speciell fauna av landsnäckor. Eftersom de har dålig spridningsförmåga är snäckorna beroende av en konstant miljö. Andra djur som ofta förekommer i källmyrar är dagsländor, bäcksländor, gråsuggor, nattsländor, trollsländor, skalbaggar, spindlar och märkräfter.

Kulturhistoriska bevarandevärden

De enda fornlämningar som finns registrerade i reservatet är tre stensättningar i norr. De har blivit undersökta och borttagna.

Geovetenskapliga bevarandevärden

Väster om källmyren i söder ligger en bred ås av isälvsmaterial. Nedanför åsen ligger källmyren på underlag av moränmargel.

6.12.2004

Dnr 511-710-99

Plandel

Bevarandemål och åtgärder

För hela reservatet gäller att det årliga russbetet måste fortsätta för att naturvärdena skall bevaras. Allra viktigast är att områdets hydrologi inte störs genom exempelvis dikning eller avverkning.

Skötselområde 1: Den öppna våtmarken

Nuläge: Källmyrarna hålls öppna av russens bete och det utströmmande källvattnet. En del gamla senvuxna tallar växer i källmyrarna. Dessutom har unga tallplantor och enbuskar börjat etablera sig, något som tyder på att en långsam igenväxning pågår.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Utbredningen av öppen våtmark är minst 20 ha.
- Områdets naturliga hydrologi är oförändrad.
- Senvuxna träd förekommer.
- Igenväxningsvegetation inte förekommer.
- De rödlistade arterna brun ögontröst, källnate, luktsporre och dunmossa förekommer.
- Typiska arter som axag, kärrlilja och ängsnycklar förekommer rikligt.
- Området betas med russ varje år.

Skötselåtgärder

Russbetet skall fortsätta som hittills. Källmyrar är känsliga miljöer som inte tål störningar. Alla åtgärder måste därför göras med stor försiktighet. För att hålla tillbaka igenväxningen behövs en begränsad skötsel av träd- och buskskiktet. Unga enbuskar och tallar röjs bort manuellt. Detta bör göras snarast, och kan därefter behöva upprepas vid senare tillfälle. Alla gamla, senvuxna träd skall sparas. Närmast bäckarna skall alla träd och buskar sparas, eftersom den rödlistade dunmossan är känslig för exponering.

Skötselområde 2: Skogsmark inklusive sumpskog

Nuläge: Skogen är påverkad av det långvariga russbetet. Området innehåller både gammal skog, några områden med ungskog och gallringsskog och hyggen planterade med tall. Skogen i sydöstra delen av Botes 1:3 är nyligen gallrad.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Utbredningen av sumpskog är 27 ha

6.12.2004

Dnr 511-710-99

- Utbredningen av övrig skog är ca 130 ha
- Områdets naturliga hydrologi är oförändrad
- Gamla träd förekommer
- Området betas med russ varje år

Skötselåtgärder

Den gamla skogen behöver ingen skötsel, utan skall lämnas för fri utveckling. Detsamma gäller för sumpskogen.

Den unga planterade skogen skall skötas med målsättningen att få upp en gammal skog med varierande struktur, trädslags- och åldersfördelning i området. På sikt kommer en naturvårdsanpassad röjning och gallring att behövas på den mark som har avverkats. Alla gamla och döda träd skall sparas.

Dokumentation och uppföljning**Uppföljning av skötselåtgärder**

Förvaltaren skall dokumentera och följa upp utförda skötselåtgärder.

Uppföljning av bevarandemål

Förvaltaren skall dokumentera och följa upp att kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus uppnås.

6.12.2004

Dnr 511-710-99

Källor

- Andersson, A. & Jacobson, R. 1984. Översiktlig naturinventering. Botanik. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Ekstam, U., Jacobson, R., Mattson, M. & Porsne, T. 1984. Ölands och Gotlands växtvärld. – Natur och Kultur.
- Gärdenfors, U. (red.) 2000. Rödlistade arter i Sverige 2000. – ArtDatabanken.
- Högström, S. 1999. *Sphagnum* på Gotland - vitmossobservationer. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Lindell, T. 1987. Källmyrkomplex i Gerum. Botanisk inventering. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 1992. Ängs- och hagmarker på Gotland. Del 3, mellersta Gotland.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 2000. Områden av riksintresse för naturvård i Gotlands län enligt 3 kap 6 § miljöbalken.
- Länsstyrelsen i Gotlands län. 1984. Värdefull natur på Gotland.
- Löfroth, M. (red.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. – Naturvårdsverkets förlag.
- Marklund, S. 1982. Källmyrar. Botanisk inventering. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Martinsson, M. 1997. Våtmarker på Gotland. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Naturvårdsverket. 1994. Myrskyddsplan för Sverige.
- Nitare, J. (red.) 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. – Skogsstyrelsens förlag.
- Pettersson, B. 1958. Dynamik och konstans i Gotlands flora och vegetation. – Acta Phytogeographica Suecia 40.
- von Proschwitz, T. 1998. Miljöövervakningsstudier av landlevande snäckor på Gotland. – Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Skogsvårdsstyrelsen. 1994. Nyckelbiotoper.

Bilaga 4

Skala 1:10 000

